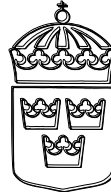

Kommittédirektiv

Översyn av lagstiftningen om handel med begagnade varor

Dir.
2013:82

Beslut vid regeringssammanträde den 29 augusti 2013

Sammanfattning

En särskild utredare ska analysera utvecklingen av handeln med begagnade varor och utvärdera lagstiftningen om handel med begagnade varor. Utredaren ska göra en bedömning av om denna handel även i fortsättningen bör vara reglerad. Om utredaren finner att det behövs fortsatt reglering ska en översyn av den nuvarande lagstiftningen göras och, vid behov, förslag till författningsändringar lämnas. Förslagen kan avse den nu aktuella lagstiftningen eller, om så bedöms lämpligare, annan lagstiftning. Det ingår också i uppdraget att se över tillsynsregleringen och, vid behov, föreslå ändringar i denna.

I utredningsuppdraget ingår även att göra en bedömning av om det bör införas ett lagstadgat förbud mot att använda kontanter och checkar som betalningsmedel vid handel med metallskrot. Om det bedöms lämpligt att införa ett sådant förbud ska nödvändiga författningsförslag lämnas.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 september 2014.

Bakgrund och gällande rätt

Handel med begagnade varor

Handel med begagnade varor har varit föremål för särskild reglering sedan 1918. Den gällande lagen (1999:271) om handel

med begagnade varor och förordningen (1999:272) om handel med begagnade varor trädde i kraft den 1 juli 1999.

Lagstiftningen har till syfte att försvåra avsättningen av stulna eller annars olovligen åtkomna varor och att underlätta polisens efterspaning av sådana varor. Regleringen är tillämplig på yrkesmässig handel med vissa begagnade varor. Regeringen har bemyndigats att besluta om vilka varor som omfattas av regleringen. Bestämmelserna om handel med begagnade varor innebär bl.a. följande för handlare:

- krav på registrering,
- skyldighet att föra anteckningar om förvärvade eller annars mottagna varor och att på begäran tillhandahålla den lokala polismyndigheten dessa anteckningar och övriga handlingar som avser mottagna varor,
- förbud för handlare att ta emot begagnade varor av den som inte på ett tillförlitligt sätt styrkt sin identitet eller är känd,
- förbud mot att lämna ut eller bearbeta begagnade varor tidigare än en månad efter den dag då varorna togs emot,
- skyldighet att på begäran låta polismyndigheten vid tillsynen granska bokföring och övriga handlingar som hör till verksamheten samt lämna de upplysningar om verksamheten i övrigt som behövs för tillsynen,
- skyldighet att på begäran lämna polismyndigheten tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen som används i verksamheten.

Verksamheten står under tillsyn av den lokala polismyndighet hos vilken handlaren är registrerad. Lagstiftningen innehåller även vissa straffbestämmelser.

Kontantförbud vid handel med metallskrot

Stöld av olika metaller, bl.a. koppar, är ett problem som drabbar samhället på flera sätt. Stölderna kan t.ex. medföra störningar i infrastruktur eller innebära att kulturhistoriskt värdefulla byggnader skadas. Metallstöld orsakar även

kostnader för den som drabbas direkt av en stöld och för samhället i stort.

Det finns anledning att utreda om ett lagstadgat förbud mot användning av kontanter och checkar som betalningsmedel vid handel med metallskrot kan bidra till att stävja brottsligheten med metallstöder och vara ett effektivt redskap för polisen i dess brottsbekämpande verksamhet.

Frågan om stulna metaller och deras omsättning har vissa beröringspunkter med lagstiftningen om handel med begagnade varor, varför det bedöms lämpligt att ta upp frågan om ett kontant- och checkförbud inom ramen för denna utredning.

Uppdraget att se över lagstiftningen om handel med begagnade varor

Analys av utvecklingen av handeln samt utvärdering av aktuell lagstiftning

Nu gällande reglering av handeln med begagnade varor har varit i kraft i ca 14 år. Förhållandena för handeln kan antas ha förändrats under denna tid, inte minst när det gäller utvecklingen med handel över internet som kan antas ha ökat även inom det aktuella området. Uppgifter från Rikspolisstyrelsen pekar också i denna riktning (N2012/3407/MK). Förekomsten av ändrade förhållanden bör inverka såväl på behovet av en reglering som på regleringens utformning. Regleringen av handeln med begagnade varor syftar till att försvåra avsättningen av stulna eller annars olovligen åtkomna varor och att underlätta polisens efterspaning av sådana varor. Vid en översyn av gällande lagstiftning finns det därför anledning att utreda effektiviteten av denna.

Utredaren ska därför

- undersöka vilka förändringar som skett inom branschen sedan nuvarande lagstiftning trädde i kraft,
- undersöka om, och i så fall på vilket sätt, förhållandena har ändrats för handeln med begagnade varor sedan nuvarande lagstiftning trädde i kraft,

- analysera polisens brottsbekämpande och brottsförebyggande arbete och särskilt uppmärksamma i vilken omfattning och på vilket sätt polisen utnyttjat de instrument som lagstiftningen erbjuder,
- undersöka om den nuvarande regleringen haft betydelse för antalet upptäckta stöld- och häleribrott i anslutning till handeln med begagnade varor.

Förslag till reglering

Utredaren ska mot bakgrund av sin analys och undersökning överväga om handeln med begagnade varor bör vara fortsatt reglerad. Om så bedöms vara fallet, ska utredaren överväga om detta fortsatt bör ske genom en särskild lagstiftning. Det står i detta sammanhang utredaren fritt att lämna andra förslag som kan förväntas bidra till att försvåra avsättningen av stulna varor eller underlätta för polisen i dess brottsbekämpande verksamhet.

Om utredaren kommer fram till att handeln med begagnade varor ska vara fortsatt reglerad i en särskild lagstiftning, ska en översyn av nu gällande lagstiftning göras. I uppdraget ingår även att se över tillsynsregleringen och, vid behov, föreslå ändringar i denna. Av förslaget ska det också framgå vilka typer av begagnade varor som bör omfattas av regleringen.

Utredaren ska lämna de förslag på författningsändringar som behövs för att genomföra förslagen.

Utredaren ska vid utformningen av förslag till ny lagstiftning ta hänsyn till att näringsfriheten inte inskränks mer än nödvändigt och att kostnaderna och de administrativa bördorna för företagen begränsas.

Utredaren ska vid utformningen av förslag till ny lagstiftning beakta de krav som EU-rätten ställer.

Uppdraget att bedöma om ett kontant- och checkförbud bör införas vid handel med metallskrot

Analys av frågan om kontant- och checkförbud

Det är angeläget att omfattningen av metallstölderna minskar. Ett sätt att bidra till en minskning av stölderna är att försvåra omsättningen av stulna metaller. Det ska därför utredas om ett lagstadgat förbud mot användning av kontanter och checkar som betalningsmedel vid handel med metallskrot skulle kunna bidra till att stävja brottsligheten med metallstölder och underlätta för polisen i dess brottsbekämpande verksamhet. Det finns även anledning att göra en bedömning av om ett kontant- och checkförbud skulle bidra till att förbättra möjligheterna att konkurrera på marknaden för handel med metallskrot.

Utredaren ska därför

- undersöka hur betalningar normalt sett sker vid handel med metallskrot,
- undersöka vilken inverkan ett kontant- och checkförbud skulle ha på möjligheterna att omsätta stulna metaller, bl.a. med avseende på transaktionernas spårbarhet,
- undersöka om, och i så fall på vilket sätt, ett kontant- och checkförbud skulle påverka de företag som handlar med metallskrot, bl.a. när det gäller möjligheterna att konkurrera på marknaden.

Utredaren ska göra en bedömning av om ett lagstadgat kontant- och checkförbud vid handel med metallskrot är ett lämpligt och ändamålsenligt sätt att stävja brottsligheten med metallstölder, underlätta polisens arbete och därigenom bidra till en förbättrad marknad med konkurrens på lika villkor. Vid denna bedömning får utredaren även överväga om det kan finnas behov av att ett lagstadgat kontant- och checkförbud kompletteras av andra åtgärder för att uppnå de avsedda effekterna.

Förslag till reglering

Om utredaren kommer fram till att ett lagstadgat kontant- och checkförbud vid handel med metallskrot bör införas, ska förslag till författningsreglering lämnas. Förslag till författningsreglering ska även lämnas för de eventuella kompletterande åtgärder som utredaren finner nödvändiga för att ett lagstadgat kontant- och checkförbud ska få avsedd effekt. Av förslaget ska det framgå vilka typer av metaller och verksamheter som bör omfattas av regleringen för att den ska vara effektiv. Utredaren ska vidare redovisa sin bedömning av vilka sanktioner som bör gälla vid överträdelse av det regelverk som föreslås. I första hand ska det prövas om det är tillräckligt med icke straffrättsliga sanktioner. Utredaren ska även lämna förslag på bestämmelser om tillsyn och vilken myndighet som bör få uppdraget att ansvara för tillsynen.

Utredaren kan vid sin bedömning av vilka metaller och verksamheter som ska omfattas av regleringen söka ledning i lagstiftningen om omvänd skattskyldighet för mervärdesskatt vid handel med avfall och skrot av vissa metaller (1 kap. 2 § mervärdesskattelagen [1994:200]). Utredaren är dock inte bunden av de avgränsningar som finns i mervärdesskattelagen.

Utredaren ska göra de internationella jämförelser som utredaren anser befogade.

Utredaren ska vid utformningen av förslag till ny lagstiftning ta hänsyn till att näringsfriheten inte inskränks mer än nödvändigt och att kostnaderna och de administrativa bördorna för företagen begränsas.

Utredaren ska vid utformningen av förslag till ny lagstiftning beakta de krav som EU-rätten ställer.

Konsekvensbeskrivningar

Utredaren ska redogöra för ekonomiska och andra konsekvenser av sina förslag. Förslagets konsekvenser ska redovisas enligt 14–15 a §§ i kommittéförordningen (1998:1474). Förslagen ska kostnadsberäknas.

Samråd och redovisning av uppdraget

Utredaren ska i sitt arbete samråda med berörda myndigheter och organisationer som har relevans för utredningsuppdraget.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 september 2014.

(Näringsdepartementet)